

Hyväksi kotiompelijaksi -opintokokonaisuuden opetussuunnitelma

Hyväksi kotiompelijaksi (HKO) on Helsingin työväenopiston järjestämä aikuisille vaateompelun harrastajille suunniteltu kolmen vuoden opintokokonaisuus, jossa valmistetaan naistenvaatteita itselle. Koulutusta on järjestetty vuodesta 2003 lähtien. Tavoitteena on kotiompelussa tarvittavien laaja-alaisten tietojen ja taitojen sekä osaamisen saavuttaminen. Koulutus ei anna ammatillista tutkintonimikettä.

1. Opetuksen tarjonta

Hyväksi kotiompelijaksi -opintokokonaisuus on suunnattu aikuisille, 16 vuotta täyttäneille vaateompelusta kiinnostuneille. Opetus on tavoitteellista, vuodesta toiseen jatkuvaa ja tasolta toiselle etenevää. Opinnot koostuvat opintoryhmän yhteisistä opinnoista, kurssiin kuuluvista tehtävistä, opiskelijan omatoimisesta työskentelystä, sekä henkilökohtaisiin tavoitteisiin liittyvistä valinnaisista opinnoista, jotka opiskelija voi valita koulutukseen kuuluvasta kurssitarjonnasta.

2. Tavoitteet ja sisällöt

Hyväksi kotiompelijaksi -opintokokonaisuus laajentaa ja syventää yleissivistävän koulun käsityökasvatusta ja -osaamista. Se on yleissivistäviä ja ammatillisia valmiuksia lisäävää käsityöopetusta, joka luo pohjaa jatkaa omaehtoista työskentelyä käsityössä. Se lisää ja vahvistaa valmiuksia hakeutua käsityöalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Opintokokonaisuus jakautuu sisältöalueisiin seuraavasti:

Hyväksi kotiompelijaksi

Tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu opintoryhmään ja oppimisympäristöihin
- osallistuu ja tukee ryhmän työskentelyä
- perehtyy opintokokonaisuuden kurssisisältöihin ja tavoitteisiin
- tiedostaa omat tavoitteensa sekä seuraa ja arvioi niiden toteutumista
- dokumentoi omaa oppimistaan, perustelee valintansa ja arvioi omaa ja toisten työskentelyä osallistuen ryhmäpalautteisiin ja yhteisiin projekteihin
- tutustuu vaatetusalaan, käsityöperinteeseen, ajankohtaisiin näyttelyihin ym.
- saa apua opintoihin liittyviin valintoihin
- saa tarvittaessa apua opintojen tukemiseen

Materiaalituntemus

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa yleisimmät materiaalit ja raaka-aineet sekä niiden rakenteet ja ominaisuudet

- osaa käyttää yksinkertaisia raaka-aineiden tunnistusmenetelmiä
- tuntee vaatetusmateriaalien viimeistelymenetelmiä
- osaa käyttää yleisimpiä vaatetusmateriaaleja tarkoituksenmukaisuus- ja taloudellisuusnäkökohdat huomioon ottaen
- osaa valita sopivia materiaaleja, lankoja ja lisätarvikkeita
- osaa tehdä hinta- ja laatuvertailuja
- osaa valita käyttötarkoitukseen soveltuvat ja toisiinsa yhdistettävät materiaalit
- osaa laatia hoito-ohjeet valmistamiinsa tuotteisiin
- osaa etsiä tietoa materiaaleista

Tuotesuunnittelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee tuotesuunnitteluprosessin vaiheet
- osaa suunnitella tuotteita ja hyödyntää suunnittelussa eri tietolähteitä
- osaa käyttää suunnittelun perustana pukeutumisen historiaa sekä etikettipukeutumisen vaatimuksia
- tunnistaa vartalotyypit ja pukeutumistyyliä
- tunnistaa oman vartalotyypinsä ja pukeutumistyyliä
- tunnistaa ajankohtaiset trendit ja muotisuuntaukset
- ymmärtää materiaalin rakenteen ja kuvioinnin vaikutuksen suunnitelmiin
- ottaa suunnittelussa huomioon tuotteen käyttötarkoituksen, oman vartalon mittasuhteet ja oman tyylin
- osaa laskea materiaalien menekit ja valita työhön sopivat materiaalit ja lisätarvikkeet
- seuraa uusimpia trendejä sekä muodin ja pukeutumisen kehitystä lehtien, alan julkaisujen, tietoverkkojen, messujen ja muotinäytösten jne. avulla

Kaavoitus ja leikkuu

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kaavoitussanaston ja kaavamerkinnot
- osaa ottaa kaavoituksessa tarvittavat mitat
- tuntee mitoitusjärjestelmiä ja osaa käyttää mittataulukkoita
- osaa tarkistaa kaavan mitoituksen
- osaa tehdä mittalaskelmat kaavoitusta varten
- osaa tehdä kaavamuuoksia valmiiseen kaavaan
- osaa piirtää täsmällisesti vaatteiden peruskaavat (hame, housut, pusero) oppimallaan kaavajärjestelmällä ohjetta apuna käyttäen
- osaa kuositella peruskaavoista tavallisimpia malleja
- osaa tehdä sovituseruutokset valmistamiinsa vaatteisiin ja kaavaan
- osaa tehdä taloudellisia leikkuusuunnitelmia erilaisille materiaaleille
- tuntee leikkuun työvälit ja osaa käyttää niitä turvallisesti
- osaa tehdä yksittäisleikkuun

- tutustuu aiheen kirjallisuuteen, kaavalehtiin ym. materiaaliin ja pyrkii käyttämään sitä apuna omissa suunnitelmissa

Sovitus ja muotoilu (kurssitarjonta valinnaiskursseina)

Tavoitteena on, että opiskelija

- huomioi sovituksessa väljyydet, mallinmukaisuuden ja vaateen toimivuuden sekä ymmärtää ja osaa tehdä tarvittavat muutokset
- osaa sovittaa erilaisia ylä- ja alaosan vaatteita
- osaa analysoida kaavan ja mallin istuvuutta vartalolle
- ymmärtää keskimerkkien ja kohdistusten tärkeyden sovitusilanteissa
- osaa muotoilla perusmuotoisia ja mallinmukaisia kaavoja sovitusnukelle sekä vartalolle
- osaa muuttaa muotoilemansa mallin kaavaksi
- tutustuu aiheen kirjallisuuteen ja pyrkii käyttämään sitä apuna omassa työskentelyssä

Vaateompelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa tuotekuvan
- osaa laatia työsuunnitelmia sekä ottaa huomioon vaatetuksen työprosessin eri vaiheet
- osaa ottaa vastuuta oman työn etenemisestä ja aikatauluttaa sen
- osaa valmistaa ja viimeistellä koulutuksen ohjelmaan kuuluvia vaatteita
- osaa valmistaa tavallisimmat vaatteiden perusrakenteet ja yksityiskohdat sekä muuttaa niitä tarvittaessa
- osaa käyttää yleisempiä koneita ja laitteita sekä tehdä niille päivittäishuollon
- tuntee ompelukoneiden ja saumurin käyttöominaisuudet
- tuntee koneissa käytettävät neulajärjestelmät ja erilaiset neulat
- osaa käyttää tavallisimpia koneisiin kuuluvia apuvälineitä
- tunnistaa koneissa tavallisemmin esiintyvät viat ja osaa korjata ne
- osaa käyttää silityslaitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä huolehtii niiden puhdistuksesta
- osaa ommella käsin ja koneella tavallisempia hyöty- ja koristepistoja
- osaa oikeat työotteet, tuotteiden valmistamisen perusrakenteet ja erilaisia työtapoja
- osaa valita perustyötavoista sopivan vaihtoehdon valmistettaviin tuotteisiin
- osaa tulkita työohjeiden rakennekuvia ja siirtää niitä omiin suunnitelmiinsa
- osaa valita työtapoihin ja materiaaleihin parhaiten soveltuvat koneet ja laitteet
- ottaa työskentelyssä huomioon ja noudattaa ergonomian ja työturvallisuuden vaatimuksia
- työskentelee laatuvaatimukset huomioon ottaen
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja viihtyisyydestä
- ratkaisee työssään eteen tulevia ongelmia
- osaa käyttää vaatetusalan terminologiaa kirjallisessa ja suullisessa esityksessä
- hankkii tietoa eri menetelmillä ja seuraa alan kehitystä

- tutustuu alan kirjallisuuteen ym. materiaaliin ja pyrkii käyttämään sitä apuna omassa työskentelyssään

Opinnäytetyö

Opinnäytetyö on koko opintoja kokoava tai koulutuksen jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus, johon kuuluu kirjallinen esitys (portfolio) ja tuote. Valmis työ esitellään julkisesti.

Kirjallinen esitys täydentää työtä ja siinä tulee olla esitettynä materiaalituntemuksen, tuotesuunnittelun, kaavoituksen ja leikkuun, vaateompelun ja itsearvioinnin osuudet.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuo esiin koulutuksen aikana oppimaansa
- suunnittelee ja valmistaa opinnäytetyön ja kirjallisen esityksen
- esittelee työn edistymistä prosessin aikana
- ottaa vastuun työskentelystään
- etsii tietoa keskeisistä lähteistä
- hakeutuu tarvitsemilleen valinnais- tai erikoiskursseille
- valitsee tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät
- dokumentoi prosessin eri vaiheet, perustelee valintansa ja arvioi omaa onnistumistaan ja työskentelyään
- esittelee opinnäytetyönsä julkisesti ja osallistuu sen suunnitteluun ja toteutukseen

3. Opetusjärjestelyt

Opintoihin sisältyy yksi opetuskerta (4 x 45 min) pääsääntöisesti kerran viikossa lukukausittain 12–15 viikon ajan sekä 1–3 viikonloppuna lukukaudessa. Valinnaiskursseja järjestetään vaihtelevasti eri aikoina opiston eri toimipisteissä. Valinnaiskursstarjonnan suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon opiskelijoiden oppimistavoitteet. Osa näistä kursseista on avoimia kaikille työväenopiston opiskelijoille.

Opetus sisältää aiheen mukaisen teoriaosuuden sekä ohjattua yksilöllistä työskentelyä. Opintokäyntejä vaatetusalan kohteisiin järjestetään 1–2 kertaa lukukaudessa ja koulutusta tukevia yleisluentoja mahdollisuuksien mukaan.

Opintoihin sisältyy lisäksi omatoimista tuntien ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä, mikä pitää sisällään yksilö- ja ryhmätehtäviä sekä oman vaatteiden valmistamista.

Opinnoissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan verkkomateriaalia ja sosiaalisen median sovelluksia. Opetus on suomeksi, pieni osa opettajan käyttämästä opetusmateriaalista voi olla myös muun kielistä

Ryhmäkoko määräytyy kulloinkin käytettävissä olevien resurssien mukaan. Jotta opiskelijoille voidaan turvata opintojen jatkuvuus monivuotisen opintokokonaisuuden loppuun saakka, aloitusryhmäkoko voi olla suurempi kuin käsityökurseilla keskimäärin. Opintoryhmä voidaan perustaa, kun opiskelijoita on vähintään 10. Enimmäisopiskelijamäärä yhdessä ryhmässä on 14. Jos ryhmän koko kesken opintojen pienenee alle

vähimmäisopiskelijamäärän, yksittäisille kursseille otetaan muitakin kuin ryhmään kuuluvia opiskelijoita, jotta koulutus voidaan kokonaisuudessaan järjestää.

4. Opiskelijavalinta

Koulutukseen voidaan järjestää erillinen haku tai opiskelijat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Hakumenettelystä tiedotetaan ja annetaan erilliset ohjeet hyvissä ajoin ennen uuden opintokokonaisuuden alkua mm. opiston www-sivuilla (www.hel.fi/tyovaenopisto) ja Opistosta käsin -blogissa (www.opistostakasin.fi). Koulutukseen hakeutuvilta edellytetään sitoutumista säännölliseen kolmen vuoden opiskeluun sekä suomen kielen suullista ja kirjallista hallintaa.

5. Opiskelun kustannukset

Opintokokonaisuuden kurssimaksuna opisto perii lukukausimaksun, joka maksetaan erikseen syys- ja kevätlukukaudella kunkin lukukauden ensimmäiseen kurssiin liittyen. Opintojen lukukausimaksu määräytyy opiston hyväksytyjen kurssimaksujen mukaan. Lukukausimaksu kattaa ryhmän yhteiset opinnot sekä koulutukseen kuuluvat opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin liittyvät valinnaiset opinnot, jotka valitaan lukukausittain. Opiskelussa tarvittavat materiaalit, oppikirjat ja työvälineet opiskelija hankkii ja kustantaa itse. Kurssiin mahdollisesti liittyvä materiaali- ja monistemaksu laskutetaan erikseen.

6. Muiden opistojen hyväksi lukeminen

Opintokokonaisuuden yhteisiä opintoja ei voi korvata muilla opinnoilla tai näytöillä. Opintoihin voidaan sisällyttää koulutuksen aikana muualla suoritettavia opintoja (esim. kesäkursseja), kun ne tukevat opiskelijan oppimistavoitteita ja niistä sovitaan etukäteen. Opiskelija kustantaa itse muualla suoritettavat opinnot.

7. Opiskelija-arviointi

Arvioinnin tarkoituksena on edistää opiskelijan kehittymistä ja ohjata henkilökohtaisten tavoitteiden asettamista. Arviointi on vuorovaikutusta opiskelijan, opettajan ja ryhmän välillä, ja sitä harjoitellaan opintojen kuluessa. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Opiskelijaa rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta oppimistilanteissa.

Arviointimenetelminä käytetään itsearviointia, pari- ja ryhmäarviointia sekä opettajan suorittamaa arviointia. Opettajan antama palaute on pääasiassa suullista. Arviointi kohdistuu oppimisprosessiin, harjoituksiin ja valmistettuihin tuotteisiin.

Koulutukseen kuuluvia kursseja ei arvioida erikseen vaan suoritetuista kursseista saa suoritettu-merkinnän.

Opiskelija saa kirjallisen palautteen opinnäytetyöstään ja siihen liittyvästä kirjallisesta esityksestä. Opinnäytetyön palautteen antoon osallistuu kaksi vaatetusalan opettajaa.

Arvioinnin kohteet tuotteessa ovat:

- tarkoituksenmukaisuus
- toimivuus
- kestävyys
- tekniseen hallintaan liittyvät asiat:
 - materiaalit
 - kaavat
 - ompelutekninen toteutus

Kirjallisesta esityksestä arvioidaan:

- prosessin dokumentointi
- esitystapa, jonka tulisi olla havainnollinen ja persoonallinen
- arvio omasta työskentelystä

8. Kurssisuoritukset ja Hyväksi kotiampelijaksi –opintokokonaisuuden todistus

Yksittäinen kurssi katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija on ollut kurssilla läsnä vähintään 2/3 kurssin lähiopetustuntimäärästä sekä valmistanut kurssiin kuuluvat tehtävät ja harjoitustyöt.

Opintojen päätyttyä opinnoista saa todistuksen, jossa on luettelo opiskelijan suorittamista koulutukseen kuuluneista kursseista ja niiden laajuus opetustunteina sekä kirjallinen opinnäytetyön palaute. Todistuksen saamisen ehtona on, että opiskelija on suorittanut kaikki opintokokonaisuuteen sisältyvät kurssit harjoitustöineen sekä suorittanut kokonaisuuteen vaadittavan kokonaistuntimäärän, noin 450 opetustuntia.

Mikäli opiskelija ei ole suorittanut koko opintokokonaisuutta, hän voi pyytää osallistumistodistukset yksittäisistä kursseista.